



**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 28-04-2020 r.

**Zespół Prawa Konstytucyjnego,
Międzynarodowego i Europejskiego**

VII.613.9.2020VII.613.9.2020.MAW

**Pan
nadinspektor Paweł Dobrodziej
Komendant Stołeczny Policji**

ePUAP

Szanowny Panie Komendancie,

do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek dotyczący działań funkcjonariuszy podjętych w dniu 15 kwietnia 2020 roku wobec obywateli znajdujących się pod budynkiem Sejmu RP w związku z manifestacją ich sprzeciwu wobec procedowanych przez parlament projektów ustaw.

Jak wskazano we wniosku osoby te stosowały się do obowiązujących przepisów wprowadzonych w związku z stanem epidemii (obowiązek zachowania 2 metrów odstępu, obowiązek zasłaniania twarzy). Należy wskazać, że w związku z dynamicznym procesem legislacyjnym oraz obowiązującymi ograniczeniami działania podejmowane przez obywateli były jedyną skuteczną formą realizacji ich prawa do manifestacji poglądów. Niemniej, jak wynika z przekazanych Rzecznikowi informacji, śródmiejska policja wysłała do Państwowej Inspekcji Sanitarnej 45 wniosków o nałożenie kar administracyjnych na uczestników protestu. Funkcjonariusze skierowali również 15 wniosków do sądu o ukaranie z art. 54 Kodeksu wykroczeń (Dz. U. z 2019 r., poz. 821) – naruszenie przepisów porządkowych o zachowaniu się w miejscach publicznych.

Działania podjęte przez funkcjonariuszy policji budzą wątpliwości Rzecznika, zwłaszcza w zakresie dotyczącym wykonywania przez Policję czynności na potrzeby wymierzania przez państwowego powiatowego inspektora sanitarnego kar administracyjnych określonych w obowiązującym od dnia 1 kwietnia 2020 r. art. 48a ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2019 r. poz. 1239 ze zm.). Z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020 r. poz. 360) wynika, że Policja wykonuje czynności na polecenie organów administracji rządowej w zakresie, w jakim obowiązek ten został określonych w odrębnych ustawach. Tymczasem przepisy Rozdziału 8a wprowadzone do ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi ustawą z dnia 31 marca 2020 o zmianie niektórych ustaw w zakresie systemu ochrony zdrowia związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 568) regulujące wymierzanie kar administracyjnych za nieprzestrzeganie zakazów i nakazów w związku ze stanem epidemii nie przewidują jakiegokolwiek formy udziału w tym postępowaniu Policji. W związku z tym nie aktualizuje się w tym zakresie kompetencja Policji wynikająca z art. 14 ust. 2 ustawy o Policji, ta właśnie odrębna ustawa nie przewiduje bowiem jakiegokolwiek procesowej formy udziału Policji w wymierzaniu kary administracyjnej. Natomiast w zakresie w niej nieuregulowanym stosuje się do kar pieniężnych (art. 48a ust. 8 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi) odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019 r. poz., 900 ze zm.), a więc przepisy regulujące materię zobowiązań podatkowych, które nie zawierają również żadnych uprawnień dla Policji.

W związku z powyższym powstaje uzasadniona wątpliwość dotycząca podstawy prawnej działań podejmowanych w tym zakresie przez Policję, która jak każdy organ władzy publicznej musi działać na podstawie i w granicach prawa (art. 7 Konstytucji RP), zaś każdy funkcjonariusz wykraczający poza te granice naraża się co najmniej na odpowiedzialność dyscyplinarną.

Wydaje się również, że funkcjonariusze, odmawiając początkowo okazania legitymacji służbowej, naruszyli obowiązek wynikający z art. 61 ustawy o Policji

(Dz. U. z 2020 r., poz. 360), zgodnie z którym policjant obowiązany jest okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer i organ, który wydał legitymację, oraz nazwisko policjanta.

Rzecznik ma świadomość znaczenia wprowadzonego zakazu organizacji zgromadzeń w związku z obowiązującym stanem epidemii i koniecznością ochrony zdrowia publicznego. Niemniej, należy podkreślić, że całkowity zakaz w tym zakresie budzi pewne wątpliwości ponieważ może prowadzić w praktyce do naruszenia istoty konstytucyjnego prawa obywateli do zgromadzeń wynikającego z art. 57 Konstytucji RP, co stałoby w sprzeczności z konstytucyjnie dopuszczalnym zakresem ograniczania prawa podmiotowego i zasadą proporcjonalności wynikającą z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Należy wskazać, że możliwym byłoby osiągnięcie określonego przez ustawodawcę celu omawianej regulacji za pomocą mniej dolegliwych środków. Ponadto warto wskazać, że wolność zgromadzeń traktowana jest znacznie bardziej restrykcyjnie niż inne konstytucyjne wolności, które również doznają ograniczeń, w szczególności wolność wyznania. Rzecznik zdaje sobie sprawę, że Policja wykonuje obowiązujące prawo, jednak wskazane wyżej kwestie i ustawowe zadania Policji polegające na ochronie praw obywatelskich powinny zawsze uwzględniać wartości konstytucyjne w ramach podejmowanych czynności służbowych. Wartości te muszą być też brane pod uwagę przy ocenie tych działań z punktu widzenia ich proporcjonalności i adekwatności.

Mając powyższe na względzie, działając z upoważnienia RPO, stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627) zwracam się do Pana Komendanta z uprzejmą prośbą o udzielenie wyjaśnień w tej sprawie.

Z wyrazami szacunku

Mirosław Wróblewski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/

Załącznik 1

Do wiadomości: